

UCHWAŁA NR VI/93/11
RADY MIASTA GDYNI
z 23 marca 2011 r.

w sprawie: przyjęcia raportu z realizacji w 2010 roku Gminnego Programu
Przeciwdziałania Narkomanii

Na podstawie art. 18 ust.1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz.U. Nr 142 poz. 1591 z 2001 r.); art. 10 ust.3 oraz art.11 ust.1 ustawy z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 143 poz.962 z 2010 r.) Rada Miasta Gdyni uchwala co następuje:

§ 1

Przyjmuje się raport z realizacji w 2010 roku Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, który stanowi załącznik nr 1 do niniejszej Uchwały.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta Gdyni

dr inż. Stanisław Szwabski

***Raport z realizacji
Gminnego Programu
Przeciwdziałania Narkomanii
w 2010 roku***

I. WPROWADZENIE

Jedno z ważnych zadań realizowanych przez gdyński samorząd stanowi zapobieganie i rozwiązywanie problemów narkotykowych. Działania te prowadzone są w oparciu o akty prawne tj.:

- *Ustawę z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,*
- *Ustawę z 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,*
- *Ustawę z 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.*
- *Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2006 -2010*
- *Uchwałę Nr XXVI/606/08 Rady Miasta Gdyni z dnia 17.12.2008 w spr.: przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2009-2010,*
- *Uchwałę Nr XVII/417/08 Rady Miasta Gdyni z dnia 27.02.2008 w spr.: przyjęcia „Gdyńskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2008-2013”*
- *Narodowy Program Zdrowia na lata 2007- 2015*

Zapobieganie uzależnieniom, realizacja odpowiednio dobranych programów profilaktycznych, zapewnienie dostępu do leczenia osobom uzależnionym od środków psychoaktywnych i członkom ich rodzin to cele polityki samorządu lokalnego.

W obszarze profilaktyki głównym zadaniem jest zahamowanie tempa wzrostu popytu na substancje psychoaktywne, w tym wytwarzane i dystrybuowane legalnie (np. tytoń, leki i substancje produkowane w celach technicznych), jak i nielegalnie (narkotyki). Przy czym część substancji wytwarzanych legalnie może być używana niewłaściwie (*leki używane bez wskazań lekarskich lub inaczej niż zalecono, rozpuszczalniki techniczne używane do oształamiania się*).

Osiągnięcie celów *Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii* możliwe było dzięki współpracy wszystkich środowisk lokalnych, które działały zgodnie z zasadami:

- 1) współpracy
- 2) systemowości
- 3) realizmu
- 4) kontekstu innych uzależnień
- 5) dostępu do informacji

REALIZATORAMI GMINNEGO PROGRAMU byli:

- Komenda Miejska Policji,
- Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień,
- Edukacyjna Klinika Centrum Arrupe. Poradnia Profilaktyki Uzależnień,
- Centrum Zdrowia Psychicznego,
- placówki ochrony zdrowia,
- placówki edukacji,
- Straż Miejska ,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Zespół Placówek Specjalistycznych im. K. Lisieckiego „Dziadka”,
- parafie
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej,
- Gdyński Ośrodek Sportu i Rekreacji,
- Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny,
- organizacje pozarządowe,
- Rady Dzielnic .

II. SKALA ZJAWISKA NARKOMANII W GDYNI

Ze zjawiskiem narkomanii w codziennej pracy zawodowej zmierzają się różne instytucje: organy ścigania, ochrony zdrowia, pomoc społeczna, placówki oświaty. Zgodnie z kompetencjami każdy z wymienionych podmiotów podejmuje działania na rzecz zmniejszenia zakresu problemów narkomanii w naszym mieście.

Informacje pozyskane od wskazanych służb tworzą obraz skali zjawiska narkomanii w Gdyni.

Skala przestępczości narkotykowej

Cennym źródłem informacji jest raport Komendy Miejskiej Policji w Gdyni. Jako dominujący narkotyk na „gdyńskim rynku” wskazano marihuanę oraz amfetaminę. Wśród substancji stwarzających zagrożenie życia lub zdrowia znajdują się także produkty, które mogą być używane jako środki odurzające lub substancje psychotropowe czyli tzw. środki zastępcze określane mianem dopalaczy.

W 2010 r. gdyńska Policja wraz z upoważnionymi przedstawicielami Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego realizowała czynności związane z wycofywaniem ze sprzedaży tzw. „dopalaczy”. Na terenie Gdyni zlokalizowano 9 punktów sprzedaży

„dopalaczy”, które poddane zostały kontroli. Skutkiem działań było zamknięcie i oplombowanie punktów dystrybuujących środki, które zawierają zakazane substancje.

W ramach współpracy Straży Miejskiej z Komendą Miejską w Gdyni przeprowadzono 9 kontroli punktów handlowych sprzedających tzw. „dopalacze”. W trakcie tych działań strażnicy wraz z funkcjonariuszami policji kontrolowali sprzedaż „dopalaczy” zgodnie z przepisami „*Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii*”. Niektóre ze stoisk oferujących dopalacze zostały objęte ciągłą kontrolą.

Widząc mało skuteczne działanie Ministerstwa Zdrowia w obszarze rozwiązania problemu rozwijającej się sieci sklepów z tzw. materiałami kolekcjonerskimi, dnia 29.09.2010 r. Rada Miasta Gdyni przyjęła rezolucję wzywającą parlamentarzystów do wprowadzenia do ustawy **całkowitego zakazu sprzedaży środków odurzających i substancji psychotropowych pochodzenia naturalnego lub syntetycznego w celach innych niż medyczne**.

Systematyczną kontrolę osób, środków transportu i towaru pod kątem ujawnienia przemytu narkotyków prowadzą służby celne. Z raportu Izby Celnej w Gdyni za okres od stycznia do grudnia 2010 r. wynika, iż służby celne zatrzymały, ujawniły i zajęły na terenie gminy Gdynia niżej wymienione ilości środków odurzających i substancji psychoaktywnych.

Tabela nr 1: Wykrywalność środków odurzających w Gdyni w 2010

Lp.	Rodzaje narkotyków	Ilość
1.	2.	3.
1.	kokaina	86400 g
2.	ecstasy	8 sztuk
3.	marihuana	1 g
4.	heroina	0,5 g

Źródło: Izba Celna w Gdyni

Przestępczość narkotykową z *Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r.* na terenie Gdyni w 2010 r. przedstawia tabela nr 2 .

Tabela nr 2: Przestępstwa narkotykowe i wykrywalność sprawców w Gdyni w 2010

Jednostka/ komisariat	Czyny stwierdzone	Sprawcy	
		ogółem	w tym nieletni ¹
Śródmieście	167	33	2

¹ Nieletni to osoby poniżej 17 r.ż.

Wzgórze św. Maksymiliana	130	34	8
Chylonia	85	28	4
Karwiny	171	29	14
Oksywie	292	35	12
Witomino	216	38	7
KMP	1061	197	47

Źródło: Komenda Miejska Policji w Gdyni

Dane tabeli nr 2 dostarczają nam informacji o wieku osób związanych z przestępczością narkotykową. Wynika z nich, iż co czwarty sprawca to osoba nieletnia poniżej 17 r.ż. Przestępstwa związane z narkomanią to głównie rozbój, kradzieże mienia (w tym kradzieże sklepowe). Nie można wykluczyć, iż inne przestępstwa, w tym na podłożu seksualnym (tzw. „tabletką gwałtu”), są popełniane także pod wpływem środków odurzających.

Wydział Kryminalny KMP w Gdyni jako podstawowy sposób dystrybucji narkotyków wskazuje „dostawy na telefon”. Osoby zamierzające nabyć środki odurzające kontaktują się z dilerem poprzez telefon, a przekazanie środków następuje w umówionym miejscu na terenie Gdyni.

Interwencje, pomoc osobom z problemem narkotykowym

Z danych pozyskanych z SPZOZ Miejskiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w Gdyni wynika, iż w 2010 r. dokonano ogółem 55 rozpoznań zatrucia środkami narkotycznymi, w tym:

- zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem opatów: 9
- zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem innych niż kokaina środków pobudzających, w tym kofeiny: 1
- zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane nadmiernym przyjmowaniem środków wyżej wymienionych oraz innych środków psychoaktywnych: 10.
- zatrucie środkami narkotycznymi i psychodysleptycznymi (halucynogennymi): 35.

Dla porównania w roku poprzedzającym tj. w 2009 rozpoznano 44 zatrucia środkami, o których wyżej mowa.

W 2010 r. w placówce ochrony zdrowia NZOZ Centrum Zdrowia Psychicznego w Gdyni zarejestrowano ogółem 55 pacjentów z rozpoznaniem zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem środków psychoaktywnych. Wśród nich stwierdzono:

- *zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem opiatów:* 6
- *zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem kanabinoli²:* 9
- *zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem leków, środków nasennych:* 26
- *zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem kokainy z kofeiną:* 1
- *zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem innych środków psychoaktywnych:* 13.

O skali narkomanii w Gdyni świadczą również informacje pozyskane od Zespołu Kuratorów Rodzinnych i Zespołu Kuratorów dla Dorosłych Sądu Rejonowego w Gdyni. W okresie od stycznia do grudnia 2010 r. odnotowano:

- 60 osób mających dozór kuratora w związku z przestępstwami popełnionymi wbrew przepisom *Ustawy z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. W 2009 dozorem takim objęto 66 osób.*
- 17 osób dorosłych z uzależnieniem krzyżowym. W 2009 były to 22 osoby z uzależnieniem krzyżowym.

Z informacji Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gdyni wynika, iż liczba rodzin z problemem narkomanii, objętych opieką socjalną, wzrosła z 19 w 2007 r. do 29 rodzin w 2010 r. , w tym liczba podopiecznych w tych rodzinach to 31 osób.

² Kanabinol – organiczny związek chemiczny, kannabinoid występujący w konopiach. Wykazuje działania psychoaktywne.

Innym źródłem danych dotyczących obszaru problemu uzależnienia od środków psychoaktywnych w Gdyni jest raport Edukacyjnej Kliniki Centrum Arrupe Poradni Profilaktyki Uzależnień. Klinika działa jako niepubliczna specjalistyczna poradnia psychologiczno-pedagogiczna od lipca 2004 r. W 2010 r. w placówce tej terapią indywidualną objęto ogółem 53 osoby używające lub uzależnione od środków psychoaktywnych, w tym: 49 osób w wieku od 14 do 26 r.ż, 4 osoby w wieku powyżej 26 r.ż.

Tabela nr 3: Liczba pacjentów Edukacyjnej Kliniki Centrum Arrupe Poradni Profilaktyki Uzależnień za okres 2009 - 2010

Lp.	Rok	Liczba pacjentów terapii indywidualnej i grupowej	Wiek 14-26 r.ż.	Powyżej 26 r.ż.
1.	2.	3.	4.	5.
1.	2009	66	52	14
2.	2010	53	49	4

Źródło: Edukacyjna Klinika Centrum Arrupe Poradni Profilaktyki Uzależnień

Pośrednio problemem uzależnienia od środków psychoaktywnych zajmował się Zespół Placówek Specjalistycznych w Gdyni, który obejmował opieką dzieci z rodzin zagrożonych patologią społeczną oraz rodzin dysfunkcyjnych. W 2010 r.:

- ⇒ w Ognisku Wychowawczym w 1 rodzinie rozpoznano problem uzależnienia od środków psychoaktywnych;
- ⇒ w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w 7 rodzinach rozpoznano problem uzależnień ;

Z największą grupą osób z problemem narkotykowym w Gdyni ma kontakt - z racji zakresu zadań – SPZOZ Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień (OPiTU). W strukturze OPiTU terapią uzależnień od środków psychoaktywnych zajmuje się Przychodnia Terapii Uzależnień (PTU) działająca przy ul. Chrzanowskiego 3/5 w Gdyni.

Dane porównawcze dotyczące liczby pacjentów objętych opieką za okres ostatnich czterech lat przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 4: Liczba pacjentów PTU w Gdyni - osób uzależnionych od narkotyków za okres 2007-2010

Lp	Rok	Liczba osób uzależnionych
1.	2.	3.
1.	2010	440

2.	2009	368
3.	2008	306
4.	2007	317

Źródło: Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Gdyni

Widoczna w tabeli wzrastającą liczbę zarejestrowanych pacjentów – osób uzależnionych od narkotyków można tłumaczyć zwiększeniem:

- aktywności promocyjnej ośrodka,
- przepływem informacji o ofercie ośrodka,
- świadomości, a tym samym motywacji osób uzależnionych do podjęcia leczenia.

Strukturę zarejestrowanych pacjentów w Przychodni Terapii Uzależnień wg rodzaju uzależnień przedstawia tabela nr 5.

Tabela nr 5: Liczba pacjentów PTU w Gdyni - osób uzależnionych od narkotyków za okres 2009-2010

Lp.	Rodzaje uzależnienia	Rok 2009	Rok 2010
1.	2.	3.	4.
1.	Opiaty	26	31
2.	Kanabinole	62	54
3.	Środki nasenne	18	13
4.	Kokaina	13	11
5.	Środki pobudzające	15	17
6.	Halucynogeny	0	0
7.	Nikotyna	6	6
8.	Środki wziewne	1	0
9.	Środki mieszane	146	183
Ogółem		307	364

Źródło: PTU w Gdyni

W ogólnej liczbie zarejestrowanych w 2010 r. pacjentów PTU 19 osób przechodziło terapię w związku z używaniem dopalaczy. Raporty dotyczące używania dopalaczy przekazywane są do Pomorskiego Centrum Toksykologii w Gdańsku

Struktura wieku pacjentów uzależnionych zarejestrowanych w PTU przedstawia tabela nr 6 .

Tabela nr 6: Struktura wieku pacjentów uzależnionych zarejestrowanych w PTU w okresie 2009-2010

Lp.	Struktura wiekowa	Rok 2009	Rok 2010
1.	Poniżej 14 r.ż.	8	7
2.	15 r.ż.	11	11

3.	16	10	17
4.	17	18	23
5.	18	12	19
6.	19-21	37	43
7.	22-30	120	158
8.	Powyżej 30 r.ż.	152	162
	Ogółem	368	440

Źródło: PTU w Gdyni

III. WYKAZ PLACÓWEK REALIZUJĄCYCH ZADANIA Z ZAKRESU PROFILAKTYKI UZALEŻNIENIA OD ŚRODKÓW PSYCHOAKTYWNYCH

- ⇒ **SPZOZ Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień**, w skład którego wchodzi:
Przychodnia Terapii Uzależnień z siedzibą przy ul. Chrzanowskiego 3/5 Gdynia, tel. (58) 620-88-88;
- ⇒ **Edukacyjna Klinika Centrum Arrupe**. Poradnia Profilaktyki Uzależnień przy ul. Tatrzkańskiej 35, Gdynia tel.: (058) 620-66-90, całodobowy telefon interwencyjny: (600) 016-059
- ⇒ **placówki oświatowe**,
- ⇒ **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej** w Gdyni, ul. Grabowa 2,
- ⇒ **Zespół Placówek Specjalistycznych im. K. Lisieckiego „Dziadka”** w Gdyni,
w strukturze którego są:
- Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie
 - Ognisko Wychowawcze
 - Specjalistyczna Placówka Wsparcia Dziennego
 - Punkt Konsultacyjno-Diagnozstyczny dla Rodzin i Dzieci z FAS,
- ⇒ **Ośrodek Interwencji Kryzysowej** prowadzony przez Stowarzyszenie „Razem”, ul. Biskupa Dominika 25, Gdynia ; całodobowy telefon interwencyjny (0 58) 622-22-22,
- ⇒ **Gdyński Ośrodek Sportu i Rekreacji**, ul. Olimpijska 5 Gdynia /kluby sportowe/
- ⇒ **Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Gdyni**
- ⇒ **organizacje pozarządowe:**
- Klub Kolarski Trek Gdynia
 - Gdyńskie Abstynenckie Koło Rekreacyjno-Sportowe "Profit"
 - Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży "Vitava"

- Gdyńskie Stowarzyszenie "Familia"
- Gdyńskie Stowarzyszenie Integracyjne "Promyk"
- Stowarzyszenie Społecznej edukacji "Non Stop"
- Gdyńskie Stowarzyszenie "Familia"
- Stowarzyszenie "Razem" (do czerwca 2009 r.)
- Parafia p.w. Judy Apostoła
- Stowarzyszenie na rzecz Wspierania i Rozwoju Rodziny "Perspektywa"
- Towarzystwo Profilaktyki Środowiskowej "Mrowisko"
- Stowarzyszenie Rozwoju Zawodowego i Osobistego "Zielona Myśl"
- Stowarzyszenie Regionalne Centrum Wsparcia Społecznego
- Fundacja „Szkwał”
- Stowarzyszenie Św. Mikołaja Biskupa.

Równie aktywnie w realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii oraz Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych uczestniczyły:

⇒ **Komenda Miejskiej Policji,**

⇒ **Straż Miejska**

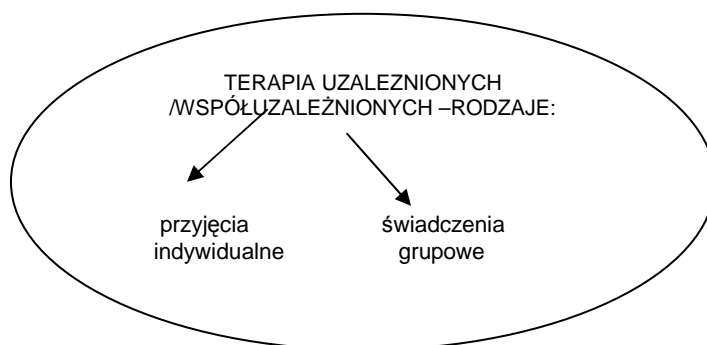
⇒ **SPZOZ Miejska Stacja Pogotowia Ratunkowego i szpitale** , w tym SPZOZ Szpital Miejski

IV. DOSTĘPNOŚĆ DO LECZENIA I FORMY TERAPII

1. Przychodnia Terapii Uzależnień z siedzibą przy ul. Chrzanowskiego 3/5 Gdynia, będąca w strukturze SPZOZ Ośrodka Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Gdyni, tel. (058) 620-88-88; przychodnia czynna jest codziennie od *poniedziałku do piątku w godz. 8⁰⁰ - 19⁰⁰*; Istnieje możliwość rejestracji telefonicznej.

Zakres usług PTU obejmuje:

- Leczenie, terapię uzależnionych;
- Leczenie, terapię rodzin (współuz.);

- Poradnictwo, konsultacje dla nauczycieli, pedagogów, rodziców mających kłopoty z dziećmi i młodzieżą eksperymentującą lub zażywającą narkotyki;
- Punkt wymiany igieł i strzykawkę czynny codziennie w godzinach pracy przychodni.

Pacjenci przyjmowani są na bieżąco, nie ma kolejki oczekujących na pierwszą wizytę.

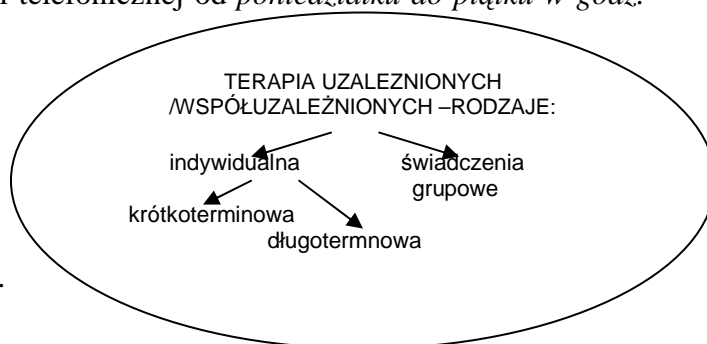
2. Edukacyjna Klinika Centrum Arrupe. Poradnia Profilaktyki Uzależnień przy ul. Tatrzańskiej 35, Gdynia tel.: (058) 620-66-90;

Przychodnia czynna jest od *poniedziałku do piątku w godz. 10⁰⁰ - 20⁰⁰*.

Istnieje również możliwość rejestracji telefonicznej od *poniedziałku do piątku w godz. 12⁰⁰ - 16⁰⁰*.

Zakres usług obejmuje:

- Terapię indywidualną i grupową
- Zajęcia socjoterapeutyczne
- Konsultacje i porady indywidualne .

V. REALIZACJA GMINNYCH PROGRAMÓW:

W ramach gminnych programów realizowane są zadania z zakresu profilaktyki uzależnień. Profilaktyka jest jednym ze sposobów reagowania na zjawiska społeczne, które oceniane są jako szkodliwe i niepożądane. Odpowiednie działania profilaktyczne mają na celu zapobieganie pojawianiu się i / lub rozwojowi niekorzystnych zjawisk w konkretnej społeczności. Skuteczna profilaktyka jest optymalnym sposobem hamowania rozwoju lub ograniczania zjawisk uznanych za dolegliwe społecznie .

Prowadzone w 2010 r. działania profilaktyczne miały różną specyfikę w zależności od grupy odbiorców (adresatami byli uzależnieni, rodziny uzależnionych, ogół ludności).

Stosownie do wskazanej grupy uczestników realizowano zadania w trzech, niżej wymienionych, obszarach, tj.:

1. PROFILAKTYKA I-RZĘDOWA

❖ Realizacja programów profilaktycznych na terenie szkół oraz poza obszarem szkolnym .

Skalę działań prowadzonych przez Miasto Gdynia w 2010 r. w ramach profilaktyki I-rzędowej z uwzględnieniem podziału na obszar szkolny i pozaszkolny przedstawia poniższa tabela .

Tabela nr 7: Skala działań prowadzonych w Gdyni ramach profilaktyki I-rzędowej w 2010 r.

	Działania prowadzone w szkołach	Działania prowadzone poza szkołami	Ogółem
a) Liczba dzieci i młodzieży objętych działaniami - UCZESTNICTWO	52 292	8 002	60 294
b) Liczba dorosłych objętych działaniami - UCZESTNICTWO	8 364	585	8 949
c) Liczba placówek	64	2	66
d) Liczba realizowanych programów	64	42	106
e) Liczba organizacji pozarządowych realizujących działania	-	43	43

⇒ Programy realizowane w szkole :

Szkoła jest środowiskiem silnie oddziaływującym i prowadzenie na jej terenie programów profilaktycznych jest szczególnie istotne. Działania te obejmują nie tylko uczniów, ale również pedagogów i rodziców.

Szkoły realizują programy profilaktyki jako zadanie statutowe. Celem szkolnych programów profilaktyki jest kształtowanie charakteru, kreatywności, umiejętności interaktywnych oraz przygotowanie do odpowiedzialnego życia. Programy te uwzględniają wszystkie zagadnienia dotyczące profilaktyki:

- Dostarczają informacji o przyczynach i skutkach zachowań ryzykownych,;
- Rozwijają umiejętności społeczne, stosują aktywne formy pracy z uczniem, rozpoznają zagrożenia, zapewniają tworzenie właściwych relacji;
- Rozwijają i kształtują zainteresowania, zaspokajają potrzeby sukcesu;

- Placówki oświatowe opracowują wewnętrzne procedury postępowania w sytuacjach kryzysowych, zasady interwencji profilaktycznej;
- Sprzyjają zaangażowaniu rodziców w działania szkoły, zapewniają rozwój samorządności uczniowskiej.

Swoje działania szkoły opierały na diagnozie zagrożeń środowiskowych i zagrożeń szkolnych. Aktywnie współpracują z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi .

Ogółem w 2010 r. w programach profilaktycznych realizowanych na terenie gdyńskich placówek oświatowych uczestniczyło 52 292 uczniów³, w tym:

- 28 257 stanowili uczniowie szkół podstawowych i gimnazjów
- 24 035 – uczniowie szkół średnich .

Poza uczniami beneficjentami programów profilaktyki I-rzędowej byli również dorośli tj.: rodzice, pedagodzy , nauczyciele – ogółem 8 364 osób.

Realizatorami prowadzonych działań byli psychologowie i pedagodzy szkolni, wychowawcy, pielęgniarki szkolne, policja, pracownicy SANEPID-u , poradni psychologiczno-pedagogicznych, Straży Miejskiej, terapeuci z poradni uzależnień . Stosowano różne formy przekazu – warsztaty, prelekcje multimedialne, przedstawienia teatralne, filmy, pogadanki, konkursy teatralne/ plastyczne .

Między innymi realizowano programy pod nazwą:

- „Trzymaj formę”
- „Stres pod kontrolą”
- „Dopalacze – fakty i mity”
- „Żyj na piątkę”
- „Dzień bez papierosa”
- „Bądźmy razem”
- „Wybierz życie”
- „Wybierz życie – pierwszy krok”
- „Asertywność – sztuka mówienia NIE”
- „Mądrze wybieram”
- „Żyje bez ryzyka AIDS”
- „Narkotykom STOP”
- „Odpowiedzialność karna młodzieży”
- „Autoprezentacja”
- „Samocena” .

Programy szkolne uwzględniają wszystkie zagadnienia dotyczące szeroko rozumianej profilaktyki społecznej w tym profilaktyki uzależnień, programy są dostosowane do wieku

³ Jeden uczeń uczestniczył w kilku projektach.

uczniów, specyfiki środowiska szkolnego i domowego, rozpoznanych zagrożeń oraz właściwie wykorzystują zasoby kadrowe.

Z analizy sprawozdań szkolnych wynika, iż:

- Nauczyciele doskonalą swoje umiejętności poprzez aktywny udział w różnorodnych formach doskonalenia zawodowego z zakresu profilaktyki pierwszorzędowej.
- Szkoły wykazują aktywność w poszukiwaniu atrakcyjnych dla uczniów form realizacji zajęć profilaktycznych.
- W realizację programów profilaktyki włączani są rodzice. Rodzicom oferuje się różnorodne formy współpracy tj: prelekcje , pogadanki, warsztaty dotyczące rozwoju umiejętności wychowawczych, aktualnych zagrożeń cywilizacyjnych, poznawania zachowań i reakcji typowych dla rozpoznawania zachowań mogących budzić niepokój i wymagających specjalnych działań odpowiednich do wieku.
- Nowopowstające programy profilaktyczne dostosowują treść i zadania do pojawiających się nowych zagrożeń środowiskowych i szkolnych.

Wśród efektów uzyskanych poprzez realizację działań profilaktycznych należy w szczególności wymienić:

- Kształtowanie postaw aprobowanych społecznie (nie próbuję / nie zażywam, nie palę).
- Zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom z rodzin zagrożonych patologią społeczną.
- Uświadomienie zagrożeń wynikających z kontaktu z środkami psychoaktywnymi, ryzykownymi zachowaniami seksuelanymi.
- Kształtowanie zachowań prozdrowotnych.
- Nabycie przez dzieci, młodzież umiejętności konstruktywnego rozwiązywania konfliktów .
- Rozwijanie umiejętności zachowań asertywnych w sytuacjach trudnych.

W ramach współpracy z gdyńskimi placówkami oświatowymi Edukacyjna Klinika Centrum Arrupe. Poradnia Profilaktyki Uzależnień .prowadziła zajęcia dla młodzieży ze szkół ponadgimnazjalnych. Edycja programu rozpoczęła się w marcu 2010 roku i trwała do czerwca 2010. Spotkania z młodzieżą były prowadzone 2 x w miesiącu, trwały 2 godziny. W zajęciach wzięły udział ogółem 32 osoby w wieku od 16 do 21 lat. Była to młodzież mieszkająca i ucząca się na terenie miasta Gdyni. Zajęcia prowadziło 2 psychologów.

Zgodnie z założeniami pierwszorzędowej profilaktyki uzależnień głównym celem zajęć dla młodzieży było dążenie do zapobiegania pojawienia się problemów związanych z używaniem i nadużywaniem środków psychoaktywnych. Cel ten realizowano poprzez

zapropozowanie młodym ludziom alternatywnej, a zarazem konstruktywnej formy spędzania wolnego czasu, umożliwienie rozwoju zainteresowań oraz zdolności interpersonalnych, takich jak: asertywność, komunikacja, bądź techniki lepszego radzenia sobie ze stresem.

Na terenie gdyńskich szkół kontynuowano wspólnie z Komendą Miejską Policji w Gdyni – Gdyński Policyjny Program Prewencyjny „Bezpieczna przystań Gdynia”. Głównym założeniem programu jest stworzenie warunków do bezpiecznego funkcjonowania szkoły wolnej od zagrożeń. W ramach funkcjonowania tzw. patroli szkolnych koncentrowano się na problemach eliminowania sprzedaży alkoholu nieletnim, palenia przez nich papierosów, możliwości nabycia tzw. dopalaczy, a także przeciwdziałaniu bójkom i wymuszeniom. Wśród elementów projektu należy wymienić następujące działania:

- ✓ „NASZA MŁODOŚĆ BEZ NARKOTYKÓW, ALKOHOLU I PRZEMOCY, czyli najprawdziwsza prawda w satyrze, jak się bawimy jak się uczymy”. Ważnym przedsięwzięciem edukacyjnym było zorganizowanie dla uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, a także świetlic socjoterapeutycznych, ognisk wychowawczych oraz Gdyńskiego Ochotniczego Hufca Pracy X edycji małych form teatralnych. Celem tego przedsięwzięcia jest propagowanie kreatywnych form spędzania czasu wolnego przez młodzież jako alternatywy dla agresywnych zachowań i zjawisk patologicznych występujących wśród młodych ludzi. Patronat honorowy objął Prezydent Miasta Gdyni, podobnie jak w latach wcześniejszych. Każdy z uczestników otrzymał pamiątkowy dyplom, a najlepsze zespoły, aktorzy i autorzy scenariusza - atrakcyjne nagrody.
- ✓ W ramach „DNI OTWARTYCH”, w których wzięło udział 700 uczniów gdyńskich szkół zwiedzano siedzibę KMP w Gdyni, zapoznawano się ze specyfiką oraz zakresem poszczególnych zadań na poszczególnych stanowiskach pracy. Goście mieli także możliwość obejrzenia sprzętu policyjnego, przyjrzenia się pracy policjantów na stanowiskach monitoringu i dowodzenia, zaś podczas zabaw i konkursów organizowanych przez funkcjonariuszy Policji przypomniano podstawowe zasady bezpieczeństwa na drodze.
- ✓ „SPOTKANIA EDUKACYJNE” - prowadzono systematyczne prelekcje dla młodzieży, spotkania z rodzicami, nauczycielami, pedagogami, z młodzieżą ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych poświęcone szeroko rozumianemu

bezpieczeństwu. Przeprowadzono 429 spotkań z młodzieżą oraz 318 z pedagogami.

Każdorazowo na spotkaniach przekazywano materiały z zakresu prewencji.

Oprócz wymienionych inicjatyw na terenie wybranych szkół policja po raz czwarty realizowała program pt. „POLICYJNA FOCZKA UCZY ZASAD BEZPIECZEŃSTWA”, adresowany do dzieci klas I szkół podstawowych.

Zakres tematyczny programu koncentrował się na treściach dotyczących bezpieczeństwa w czasie drogi do szkoły, ostrożności w kontaktach z obcymi, bezpieczeństwa w domu i na podwórku. Omawiano niebezpieczeństwa czyhające na dzieci na podwórku zimą i latem, a także bezpieczne postawy wobec zwierząt.

Każde dziecko w chwili rozpoczęcia programu otrzymało książeczkę pt. „Policyjna foczka uczy zasad bezpieczeństwa”, zeszyt ćwiczeń oraz maskotkę policyjną foczkę o imieniu „Gdynka – Ostrzeżynka”.

W sumie „Policyjną foczką...” w roku szkolnym 2009/2010 objęto ok. 2500 gdyńskich pierwszoklasistów.

W maju 2010 r. podsumowano III edycję programu na terenie Gdyńskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji. Zorganizowano miejski finał, w którym wzięło udział 6 najlepszych drużyn wyłonionych ze wszystkich gdyńskich szkół. Jedną z nagród była wycieczka dla wszystkich finalistów do helskiego fokarium.

We wrześniu 2010 r. rozpoczęto uroczyste IV edycję programu. Na potrzeby rozpoczętej edycji programu zmodyfikowano podręcznik oraz zeszyt ćwiczeń dla dzieci.

Programem objęto ponownie wszystkich uczniów klas I szkół podstawowych publicznych, jak i niepublicznych, jak również 2 szkoły specjalne. Ogółem ok. 2500 tysięcy dzieci.

Działania z zakresu profilaktyki I-rzędowej prowadzili również w porozumieniu ze szkołami funkcjonariusze Straży Miejskiej. W 2010 r. przeprowadzili szereg prelekcji poświęconych zagadnieniu nadużywania środków psychoaktywnych i alkoholu. Zorganizowano w 45 klasach w różnych placówkach dydaktyczno-oświatowych w Gdyni prelekcje pt. „Szkodliwość wynikająca z picia alkoholu, palenia papierosów i używania innych środków odurzających”. Temat ten był również omawiany w trakcie spotkań z mieszkańcami Gdyni, które odbyły się na terenie Ośrodka Pomocy Rodzinie .

W 2010 r. Straż Miejska współorganizowała *Ogólnopolski Program STOP 18* . Program miał na celu zapobieganie i przeciwdziałanie sprzedaży wyrobów tytoniowych nieletnim i konsekwencjach prawnych tej sprzedaży. W ramach akcji w maju i wrześniu 2010 r. strażnicy Miejscy wręczyli ok. 2000 sztuk materiałów informacyjnych (broszury) , które rozdawno w rejonach szkół i placówek oświatowych , jak również sprzedawcom wyrobów tytoniowych.

Wspólnie z policjantami funkcjonariusze Straży Miejskiej realizowali program pn. „Bezpieczna przystań Gdynia”, mający na celu przeciwdziałanie demoralizacji nieletnich, jak i przeciwdziałanie przemocy w szkole. Straż Miejska prowadziła stałą współpracę i wymianę informacji na temat zjawisk patologicznych z dzielnicowymi Ośrodkami Pomocy Społecznej oraz kuratorami sądowymi ds. nieletnich, przedstawicielami policji oraz innymi instytucjami wykonującymi zadania w zakresie przeciwdziałania narkomanii.

⇒ Zajęcia realizowane poza szkołą

Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania Dzieci i Młodzieży „Vitava” prowadziło w 2010 r. Młodzieżowe Warsztaty Środowiskowe z przeznaczeniem dla dzieci i młodzieży wieku 12-18. Celem realizatorów było rozbudzenie aktywności poprzez zajęcia teatralne, edukacyjne, sportowe i turystyczne. Ogółem w programie uczestniczyło 30 osób.

Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania Dzieci i Młodzieży „Vitava” realizowało zadanie pn. „Prowadzenie psychologiczno-pedagogicznego punktu konsultacyjnego”.

W ramach projektu w 2010 r. udzielono informacji i wsparcia ok. 200 osobom - dzieciom, młodzieży i dorosłym, a także całym rodzinom w zakresie pomocy psychologicznej i pedagogicznej. Dla zainteresowanych klientów Punktu, w szczególności młodzieży, prowadzono również warsztaty interpersonalne.

W 2010 r. w realizację działań z zakresu profilaktyki uzależnień zaangażowane były również gdyńskie rady dzielnic, tj.:

Rada Dzielnic Chylonia realizowała projekt pn. „Aktywni Pozytywni”. Celem zadania było zintegrowanie gdyńskich rodzin poprzez zaangażowanie i uczestnictwo w imprezach kulturalno-sportowych, promowanie idei zdrowotnych i pomoc w rozwijaniu talentów i pasji. W programie uczestniczyło ok. 1500 dzieci i młodzieży.

Rada Dzielnic Karwiny prowadziła „Klub Aktywnego Nastolatka”. Celem przedsięwzięcia było zmotywowanie uczestników zajęć (11-12 r. ż.) do aktywności, uczenie zachowań społecznych poprzez bycie w grupie, wyjścia w plener, do teatru, wycieczki, zabawy. Ogółem z programu skorzystało ok. 40 osób.

Rada Dzielnic Kamienna Góra/ Wzgórze Św. Maksymiliana zorganizowała dla uczniów szkoły podstawowej oraz młodzieży projekt pn. „Warsztaty po godzinach”. Celem programu było kształtowanie postaw związanych ze zdrowym stylem życia, integracja z

grupa rówieśniczą poprzez prowadzenie warsztatów teatralnych, ogólnorozwojowych, muzyczno-filmowych i zajęć sportowych. Ogółem uczestniczyło ok. 400 osób.

Rada Dzielnicy Dąbrowa realizowała projekt pod nazwą: „Teatr piosenki i tańca” przeznaczony dla dzieci i młodzieży w przedziale od 10 r.ż. do 25 r. ż. . Celem warsztatów artystycznych było przygotowanie do aktywnego uczestnictwa w życiu kulturalnym dzieci i młodzieży, zaangażowanie dzieci nieśmiałych, mających trudności z wyrażaniem emocji, wyzwalanie postaw kreatywnych.

⇒ Zajęcia rekreacyjno-sportowe, inne alternatywy spędzenia czasu wolnego

Realizacją Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w zakresie organizacji w 2010 r. w Gdyni imprez sportowo-rekreacyjnych zajmował się Młodzieżowy Dom Kultury. Zorganizował na terenie hal namiotowych oraz obiektach sportowych przy MDK 3 festyny w terminach 01.06.2010 r., 15.06.2010 r., 01.10.2010 r. z przeznaczeniem dla dzieci i młodzieży w wieku od 4 r.ż. do 18 r.ż. Celem festynów była popularyzacja czynnego i aktywnego spędzania czasu wolnego oraz zdrowego, sportowego stylu życia. Ogółem w imprezach uczestniczyło ok. 1800 osób.

Znaczącą rolę w prowadzeniu działań z zakresu profilaktyki I-rzędowej na terenie Miasta Gdyni pełni Gdyński Ośrodek Sportu i Rekreacji. W 2010 r. otrzymał dotację na realizację zadań gminy w zakresie sportowego szkolenia dzieci i młodzieży z terenu Gdyni oraz organizacji na terenie miasta imprez sportowych. Celem zajęć była integracja środowisk, wskazanie różnych możliwości i form spędzania wolnego czasu. Ogółem w 2010 r. - w ramach w/wymienionego zadania - zawarto z 35 organizacjami sportowymi umowy na realizację 35 projektów. W ramach powyższego organizacje prowadziły systematyczne szkolenia w 24 dyscyplinach sportowych, organizowały i uczestniczyły w zawodach sportowych, organizowały w okresie ferii zimowych i wakacji letnich obozy sportowe. Działaniem objęto ok. 4000 osób.

Tabela nr 8: Zestawienie podmiotów realizujących w na terenie Gdyni 2010 r. zadanie z zakresu profilaktyki I-rzędowej poprzez aktywność sportową

L.p.	Nazwa organizacji	Nazwa zadania
1	Gdyński Klub Motorowy BAŁTYK	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie sportu motorowego
2	Gdyńskie Towarzystwo Koszykówki	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie koszykówki

3	Hokejowy Uczniowski Klub Sportowy	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie hokeja na lodzie
4	Klub Karate Tradycyjnego	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie sztuki walki - karate tradycyjne
5	Klub Lekkoatletyczny GDYNIA	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie lekkiej atletyki
6	Klub Sportowy DELFIN Gdynia	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie pływania
7	Klub Sportowy ŁĄCZPOL	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie piłki ręcznej
8	Klub Sportowy MAXIMUS	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie kick-boxingu
9	Koleżeństwo Amatorskie Towarzystwo Sportowe ALPAT	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie piłki siatkowej
10	Miejski Klub Żeglarski ARKA	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie żeglarstwa
11	PTTK Zarząd Oddziału Marynarki Wojennej przy Klubie Marynarki Wojennej	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie pływania i pływania w płetwach
12	Rugby Club ARKA Gdynia	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie rugby i rugby 7
13	Stowarzyszenie Gimnastyki Artystycznej	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie gimnastyki artystycznej
14	Stowarzyszenie Inicjatywa ARKA	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie piłki nożnej
15	Stowarzyszenie Klub Sportowy BAŁTYK	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie piłki nożnej
16	SZTORM Gdynia	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie piłki nożnej
17	Tenisowy Klub Sportowy ARKA	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie tenisa
18	Uczniowski Klub Sportowy AZYMUT 45	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie biegu na orientację i radioorientacji sportowej
19	Uczniowski Klub Sportowy CHYLONIA	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie koszykówki i piłki siatkowej w ramach zajęć rekreacyjnych
20	Uczniowski Klub Sportowy CISOWA	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie piłki nożnej, piłki ręcznej, piłki siatkowej oraz judo
21	Uczniowski Klub Sportowy GALEON	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie judo
22	Uczniowski Klub Sportowy GDYŃSKA AKADEMIA ŻEGLARSTWA	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie żeglarstwa
23	Uczniowski Klub Sportowy ISKRA	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie piłki nożnej
24	Uczniowski Klub Sportowy JANTAR	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie gimnastyki artystycznej
25	Uczniowski Klub Sportowy KAR-DO Gdynia	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie piłki ręcznej
26	Uczniowski Klub Sportowy OMEGA	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie koszykówki i piłki siatkowej

27	Uczniowski Klub Sportowy OPTY	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie judo
28	Uczniowski Klub Sportowy ORLIK	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie tenisa stołowego i piłki siatkowej
29	Uczniowski Klub Sportowy SOKÓŁ	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie boksu
30	Uczniowski Klub Sportowy TREFL	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie piłki siatkowej
31	Uczniowski Klub Sportowy ŻŁOTY TUR	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie siłowania na ręce
32	Uczniowski Klub Żeglarski OPTI CWM	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie żeglarstwa
33	Wojskowy Klub Sportowy FLOTA	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie: kolarstwa, pływania, tenisa, podnoszenia ciężarów, rugby 7, sztuki walki -ju jitsu, biegu na orientację, judo, strzelectwa sportowego oraz lekkiej atletyki
34	Yacht Klub POLSKI GDYNIA	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie żeglarstwa
35	Yacht Klub STAL Gdynia	Sportowe szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie żeglarstwa

Źródło: Gdyński Ośrodek Sportu i Rekreacji

W realizacji *Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii* w obszarze profilaktyki I-rzędowej w zakresie aktywności sportowej uczestniczyły także organizacje pozarządowe. Realizację projektów gmina zleciła organizacjom w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. Nr 96 poz. 873 z późn. zmianami z 24.04.2003 r.). W 2010 r. zrealizowano następujące zadania:

- Klub Kolarski Trek Gdynia, program pod nazwą: „*Uwierzyć w siebie*” – beneficjentami programu były osoby powyżej 18 roku życia. Ogółem z zadania skorzystało 30 osób.
- Fundacja SZKWAŁ, program pod nazwą: „*Morze dla Młodzieży*” – celem programu była integracja i aktywizacja osób zagrożonych uzależnieniami poprzez uprawianie kolarstwa. Ogółem w programie uczestniczyło 25 osób.
- Gdyńskie Stowarzyszenie Abstynenckie Koło Rekreacyjno – Sportowe „Profit” , program pod nazwą: „*Gry sportowe, jako forma wspierania abstynencji i wychodzenia z uzależnienia od alkoholu oraz udział w Turnieju Piłki nożnej połączonym z festynem rodzinnym w Nowym Mieście Lubawskim*” – w przedsięwzięciu uczestniczyło 25 osób powyżej 18 roku życia.
- Gdyńskie Stowarzyszenie Abstynenckie Koło Rekreacyjno – Sportowe „Profit” , program pod nazwą: „*Gdyńska Abstynencka Liga Piłki Nożnej sezon 2010*” – w zadaniu ogółem uczestniczyło ok. 200 osób powyżej 18 roku życia.

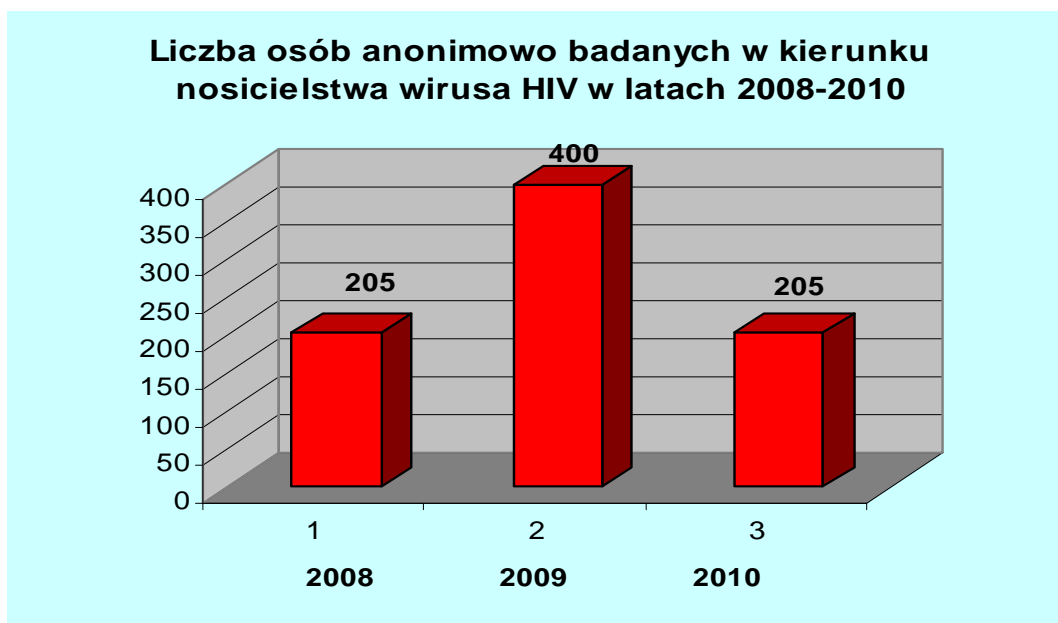
❖ Popularyzowanie informacji o szkodliwości związanej z używaniem środków psychoaktywnych i ryzykownymi zachowaniami seksualnymi.

W ramach realizacji *Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii* na lata 2009-2010 – jak co roku - w okolicach Światowego Dnia AIDS obchodzonego w dniu 1 grudnia Gmina Gdynia sfinansowała realizację przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Gdyni tygodniowej akcji pn.: *Anonimowe i bezpłatne testowanie krwi w kierunku nosicielstwa HIV*. Realizacja zadania była zbieżna z Krajowym Programem Zwalczenia AIDS i Zapobiegania zakażeniom HIV (*Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13.09.2005 Dz.U.189 poz. 1590*), jak również Uchwałą Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 27.11.2007 r. przyjmującą program Zwalczenia AIDS i Zapobieganie Zakażeniom HIV na lata 2007-2011 dla województwa pomorskiego. Od 1985 r., który uznaje się za początek epidemii tej choroby do października 2009 roku w naszym kraju wykryto 12 627 tys. zakażonych w tym 46 dzieci. Wśród zakażonych przynajmniej 5 507 osób zakażonych zostało w związku z używaniem narkotyków. W tym okresie 1 022 osoby zmarły. W połowie grudnia 2009 roku około 4337 pacjentów leczonych było ARV⁴. Przedstawione dane lokują Polskę wśród państw o niskiej ilości zakażeń. Jednak specjaliści podkreślają, że nawet 20 tys. Polaków może w ogóle nie wiedzieć o swojej chorobie. Wielu unika poddania się testowi, chociaż może to zrobić bezpłatnie i anonimowo. Lęk budzi społeczna stygmatyzacja, ponieważ jest to choroba, która staje się przyczyną społecznego wykluczenia.

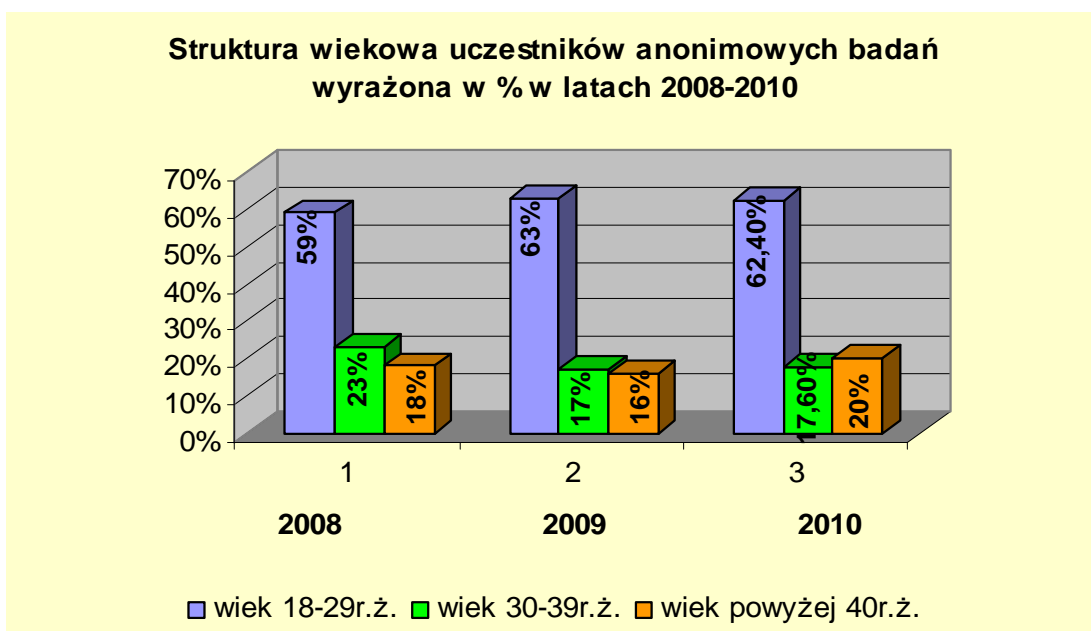
Celem programu pn.: *Anonimowe i bezpłatne testowanie krwi...* było zwiększenie świadomości społecznej nt. ryzykowanych zachowań i związanego z nimi ryzyka zakażenia HIV oraz zwiększenie dostępności do badania w kierunku wykrycia zakaża wirusem. W trakcie tygodniowej akcji w terminie 29.11.2010 r. – 04.12.2010 r. przebadano 205 osób, którym udzielono porad przed i po testowych, wykonano test przesiewowy w kierunku wykrycia zakażenia wirusem HIV.

⁴ Leki antyretowirusowe

Wykres nr 1: Liczba osób anonimowo przebadanych w kierunku nosicielstwa wirusa HIV w latach 2008 – 2010

Wykres nr 2: Struktura wiekowa uczestników anonimowych badań w latach 2008– 2010

Zainteresowanie programem jest duże, szczególnie wśród młodych ludzi do 29 r.ż., Dowodzi to coraz większej świadomości i chęci poznania swojego statusu serologicznego. Z analizy struktury wiekowej osób badających się w kierunku HIV wynika, iż osoby między 18 a 29 r.ż. stanowiły 62,40 %. Pośrednio świadczy o tym , iż ta grupa wiekowa wykazuje

najwięcej zachowań ryzykowanych. Wykres nr 2 wykazuje również rosnące zainteresowanie badaniem populacji w grupie wiekowej powyżej 40 r. życia.

Dużym zainteresowaniem cieszyły się rozdawane materiały edukacyjne w formie broszur i ulotek. Akcje propagowano poprzez media lokalne tj. 2 programy telewizyjne, artykuły prasowe, krótkie spoty radiowe. Prowadzono również reklamę w środkach komunikacji miejskiej poprzez przekazanie 85 plakatów specjalnie wydrukowanych na ten cel.

❖ Informacja o pomocy

W ramach informacji o pomocy w 2010 r. prowadzono w obszarze profilaktyki, edukacji i wskazania miejsc, gdzie można uzyskać profesjonalne świadczenia leczniczo-terapeutyczne następujące działania:

1. Wydrukowano ulotki i broszury informacyjne o ofercie OPiTU, w tym PTU (Chrzeanowskiego 3/5) w zakresie pomocy dla osób uwikłanych w przemoc - zakupiono książki i broszury dla pacjentów Przychodni Terapii Uzależnień;
2. W dziale Dziennika Bałtyckiego „Na zdrowie” zamieszczono ogłoszenie informacyjne o ofercie OPiTU i poradni działającej w ramach ośrodka;
3. Tablica informacyjna o ofercie OPiTU znajdowała się również na dworcu PKP Gdynia Główna do czerwca 2010 r.
4. W bezpłatnym tygodniku Rady i Prezydenta Miasta Gdyni „Ratuszu” co dwa tygodnie (z przerwą wakacyjną) ukazywał się cykl artykułów edukacyjnych „Trzeźwo myśląc”.
5. Zakupiono książki i broszury dla pacjentów Przychodni Terapii Uzależnień.

❖ Szkolenia grup zawodowych z zakresu problematyki uzależnień

W 2010 roku OPiTU przeprowadził: spotkania informacyjno-szkoleniowe dla różnych grup zawodowych, które w swojej pracy mają bezpośredni kontakt z osobami wymagającymi skutecznych oddziaływań w zakresie profilaktyki i/lub terapii związanej z problemami uzależnień.

Uczestnikami spotkań byli: kuratorzy społeczni pionu karnego i rodzinnego (6 spotkań, łącznie 121 osób), policjanci (5 spotkań, łącznie 58 osób), pracownicy MOPS (6 spotkań, łącznie 127 osób) .

Tematem spotkań było pogłębienie wiedzy nt substancji psychoaktywnych, uzależnienia, współuzależnienia oraz informacji o formach pomocy oferowanych przez OPiTU. Z pracownikami MOPS omówiono problem zakresów pomocy „wspólnym podopiecznym”. Uczestnicy spotkań podziękowali Ośrodkowi za podjęcie inicjatywy dotyczącej współpracy i wyrazili chęć jej kontynuowania, podkreślając szczególną wagę wymiany informacji dotyczącej wzajemnej działalności oraz doksztalcania pracowników. Osiągnięto bardzo ważny cel, jakim było:

- przekazanie pracownikom odpowiednich placówek informacji o zakresie i rodzaju sposobów udzielania pomocy przez OPiTU (a nie tylko przedstawienie oferty Ośrodka),
- wypracowywanie zasad skutecznej współpracy w zakresie pomagania osobom zagrożonym lub dotkniętym uzależnieniami.

W grudniu w siedzibie Urzędu Miasta Gdyni zorganizowano II seminarium dla pedagogów i psychologów gdyńskich szkół ponadpodstawowych nt. **„Dobra profilaktyka i terapia uzależnień a szkoła”**, w którym wzięły udział 52 osoby. Seminarium zorganizowała i poprowadziła kadra Przychodni Terapii Uzależnień z pomocą Wydziału Zdrowia. Program II seminarium był odpowiedzią na zapotrzebowanie, jakie wystosowali uczestnicy I seminarium, które odbyło się w 2009 roku. Seminarium obejmowało takie zagadnienia jak: funkcjonowanie dziecka w rodzinie z problemem uzależnienia; po czym poznać, że uczeń używa substancji psychoaktywnych; co to jest terapia uzależnień-fakty i mity; aktualna wiedza o dopalaczach oraz zjawisko odurzania się młodzieży lekami bez recepty (prelegent: dr Livian Nowak-Banasik, Pomorskie Centrum Toksykologii), skuteczne narzędzia motywowania do pracy nad zmianą. Na prośbę Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej z Gdyni pracownik Stacji przeprowadził prelekcję nt. kompetencji PSS-E w walce z dopalaczami. Uczestnicy seminarium w ankiecie ewaluacyjnej dobrze ocenili użyteczność i atrakcyjność programu merytorycznego oraz organizację szkolenia- zwłaszcza miejsce szkolenia oraz materiały konferencyjne. Uczestnicy zaproponowali także tematy i zagadnienia, które chcieliby, aby znalazły się na kolejnych seminariach.

Wnioskowano o poszerzenie poruszanych tematów o zjawiska uzależnienia od internetu, prostytutki nieletnich, depresji nieletnich, zaburzeń odżywiania, profilaktyki przemocy a także motywowania do podjęcia terapii, jak prowadzić diagnozę zjawiska używania substancji psychoaktywnych, jak tworzyć efektywne programy profilaktyczne?

2. PROFILAKTYKA II-RZĘDOWA

Profilaktyka II-rzędowa koncentruje się na ujawnieniu osób o najwyższym ryzyku uzależnienia od narkotyków oraz udzielaniu tym osobom pomocy w redukcji tego ryzyka. Szkody zdrowotne dotyczą nie tylko osób używających środki odurzające i psychoaktywne, ale także ich rodzin. Dzieci, bliscy osób dotkniętych problemem narkomanii doświadczają poczucia niepokoju, strachu, zmienności nastrojów uzależnionego. Często żyją w stanie ciągłego stresu, co staje się przyczyną występowania u nich zaburzeń związanych z przystosowaniem się do rzeczywistości, a określonych jako współuzależnienie.

Zasięg działań prowadzonych na terenie Gdyni w 2010 r. w ramach profilaktyki II-rzędowej przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 9: Skala działań prowadzonych w Gdyni ramach profilaktyki II-rzędowej w 2010 r.

	Działania prowadzone poza szkołami ⁵	Działania prowadzone w szkołach	Ogółem ⁶
a) Liczba dzieci i młodzieży objętych działaniami	300	183	483
b) Liczba dorosłych objętych działaniami	-	-	-
c) Liczba placówek	11	5	16
d) Liczba programów	11	5	16
e) Liczba organizacji pozarządowych realizujących działania	9	4	13

Ważną rolę w procesie pomagania dzieciom z rodzin zagrożonych uzależnieniami odgrywają m.in. świetlice socjoterapeutyczne jako placówki dziennego wsparcia.

Realizowane programy wczesnej interwencji w świetlicach koncentrują się na takich formach pomocy dzieciom i młodzieży doświadczonych trudnościami, które pomogą zapobiec powstaniu poważnych zaburzeń, uczą podstawowych umiejętności społecznych.

Głównymi zadaniami świetlic socjoterapeutycznych są:

- zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom
- zapewnienie terapii wychowawczej zapobiegającej uzależnieniom
- wdrażanie do prawidłowego pełnienia ról społecznych
- łagodzenie niedostatków wychowawczych w rodzinie m.in. poprzez budowanie poczucia własnej wartości, pomoc w komunikacji z najbliższym otoczeniem oraz budowanie samoświadomości dotyczących mocnych i słabych stron u dziecka

⁵ Programy m.in. w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, klubach młodzieżowych, poradniach

- eliminowanie zaburzeń zachowania
- pomoc w odrabianiu zadań domowych
- stwarzanie warunków do samorealizacji
- uczenie odmowy sięgania po narkotyki, alkohol i papierosy
- stwarzanie warunków do nabywania umiejętności interpersonalnych i zgodnego przebywania w grupie
- nauka prawidłowego organizowania czasu wolnego
- właściwe podejmowanie decyzji związanych z zdrowym stylem życia
- rozwijanie prawidłowych zachowań w życiu codziennym
- zapewnienie dzieciom posiłku
- wspieranie rodziców w procesie wychowawczym poprzez indywidualne konsultacje

Wykaz adresów świetlic socjoterapeutycznych działających w Gdyni:

- a) przy ul. Widnej 8, prowadzona przez Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży „Vitava”
- b) przy ul. Wiczlińskiej 93, prowadzona przez Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży „Vitava”
- c) przy ul. Nagietkowej 73, prowadzona przez Towarzystwo Profilaktyki Środowiskowej „Mrowisko”
- d) przy ul. Abrahama 82, prowadzona przez Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży „Vitava”
- e) przy ul. Morskiej 89, prowadzona przez Gdyńskie Stowarzyszenie „Familia”
- f) przy ul. Maciejewicza 11, prowadzona przez Gdyńskie Stowarzyszenie Integracyjne „Promyk”
- g) przy ul. Żeglarzy 5, prowadzona przez Stowarzyszenie Społecznej Edukacji „Non Stop”
- h) przy ul. L.Staffa 10, prowadzona przez Gdyńskie Stowarzyszenie „Familia”
- i) przy ul. Unruga 150, prowadzona przez Parafię p.w. Św. Judy Apostoła
- j) przy ul. Chabrowej 43, prowadzona przez Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania i Rozwoju Rodziny”Perspektywa”
- k) przy ul. Cechowej 22, prowadzona przez Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania i Rozwoju Rodziny”Perspektywa”

- l) przy ul. Płk. Dąbka 52, prowadzona jest świetlica i Ośrodek Profilaktyki Środowiskowej przez Towarzystwo Profilaktyki Środowiskowej „Mrowisko”*
- m) przy ul. Opata □mrekowa 17, prowadzona jest świetlica i Ośrodek Profilaktyki Środowiskowej przez Towarzystwo Profilaktyki Środowiskowej „Mrowisko”*
- n) przy ul. Cylkowskiego, prowadzona przez Stowarzyszenie Rozwoju Zawodowego i Osobistego „Zielona Myśl”*
- o) przy ul. Portowej 3, prowadzona przez Stowarzyszenie Regionalne Centrum Wsparcia Społecznego*
- p) przy ul. Mikołaja I prowadzona od 01.09.2010 r. przez Gdyńskie Stowarzyszenie Św. Mikołaja Biskupa*

Zaplanowana w 2010 r. na działalność 16 w/w placówek socjoterapeutycznych kwota wynosiła 1.763.760,- zł. Wydatkowano 1.763.214,- zł przyznanych środków finansowych, w tym na dożywianie przeznaczono 160.000 zł. Do świetlic uczęszczało ok. 430 dzieci. Ilość pracowników zaangażowanych w funkcjonowanie świetlicy: np. 60 osób .

Wszystkie świetlice działają zgodnie z Zarządzeniem Prezydenta Miasta Gdyni Nr 10423/09/V/O z dnia 27.04.2009r., w którym określono ogólne zasady finansowania i kontraktowania świetlic socjoterapeutycznych.

W pracy terapeutycznej z dziećmi i młodzieżą są stosowane: terapia zajęciowa i socjoterapia (z wykorzystaniem elementów psychoterapii indywidualnej i grupowej). W obu tych formach pracy wykorzystywane są np. techniki i treningi interpersonalne (praca w kręgu, rundki), burza mózgów, twórczość plastyczna, inscenizacje, odgrywanie scenek, gry i zabawy, majsterkowanie, uczestnictwo w zajęciach klubu filmowego.

Ponadto świetlice organizują zajęcia sportowo-rekreacyjne, wykorzystując najczęściej szkolne sale i sprzęt sportowy. Placówki socjoterapeutyczne we współpracy z MOPS-em organizują dla dzieci i młodzieży wypoczynek letni i zimowy.

Niektóre świetlice prowadzą zajęcia weekendowe (w skali roku kilka weekendów) o charakterze turystycznym, sportowym, integracyjnym, kulturalnym. Organizowane są wyjścia, wyjazdy, zawody sportowe, urządzenie dyskotek.

W świetlicach socjoterapeutycznych pracę opiekuńczo-wychowawczą i zajęcia edukacyjne wspierają wolontariusze (w kilku placówkach działają studenci, wolontariusze z różnych krajów europejskich w ramach umowy podpisanej z Centrum Współpracy Młodzieży w Gdyni).

Organizacje prowadzące świetlice socjoterapeutyczne uczestniczą w ogólnopolskich, lokalnych lub stworzonych przez siebie programach, np.:

- **„Razem Raźniej”** – program organizowany przez PARPA skierowany do świetlic socjoterapeutycznych w całej Polsce, mający zintegrować środowisko zajmujące się dziećmi i młodzieżą pochodzącą z rodzin patologicznych; w ramach współpracy z PARPA świetlice otrzymują różne materiały edukacyjne oraz informacje np. na temat organizowanych konferencji;
- **„Cała Polska Czyta Dzieciom”** – ogólnopolski program skierowany do rodziców w celu zwiększenia zainteresowania dzieci książką i czytelnictwem, rozwijania więzi między rodzicami i dziećmi
- **„Wyprawy z bajką”**- warsztaty mające na celu propagowanie czytania jako sposobu spędzania wolnego czasu
- **„We Dwoje”** – program oparty na założeniach ćwiczeń metodą W. Sherborne; jednak w przypadku świetlic praca nie odbywa się w kontakcie dorosły-dziecko, ale dziecko-dziecko; program ma na celu podnieść sprawność ruchową, intelektualną dziecka w kontakcie z drugą osobą
- **„Podróż w nieznane”**- relaksujące zajęcia dla dzieci, wzmacniające więzi w grupie, także poprzez wyrażanie i nazywanie uczuć
- **„Więcej komunikacji to mniej kłopotów”**- warsztaty edukacyjne dla rodziców w celu poprawy komunikacji pomiędzy nimi i dziećmi
- **„Kochaj najmniejszych braci naszych”**- to klub młodego podróżnika; poprzez zajęcia uwrażliwia się dzieci na otaczający świat natury
- **„Shrekowa Ścieżka Zdrowia”**- zajęcia z profilaktyki zdrowotnej, np. o charakterze sportowym (gimnastyka korekcyjna), propagowanie higieny ciała, jamy ustnej

- „*Miękko-Puchato-Wesoło*”- program zainicjowany przez PARPA z wykorzystaniem dużych geometrycznych miękkich klocków, dzięki którym dzieci mogą rozwijać wyobraźnię i bawić się .

Pracownicy świetlic dodatkowo organizują comiesięczne spotkania interdyscyplinarne z przedstawicielami Policji, MOPSU i Sądu (kuratorzy). Współpracują z Policją w ramach realizacji programu „*Niebieska Linia*”, brali również udział w konkursie „*Eureka*” (warsztaty parateatralne).

W 2010 r. Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Gdyni w ramach zadania „Profilaktyka i terapia dla młodzieży i rodziców” prowadził:

1. Punkt konsultacyjny dla rodziców i nauczycieli.
2. Terapię indywidualną dla młodzieży.
3. Szkołę dla Rodziców.
4. Grupę młodzieżową dla osób eksperymentujących i używających substancji psychoaktywnych.
5. Konsultacje wychowawcze dla rodzin uczestniczących w letnim pobycie terapeutycznym.

Zajęcia odbywały się w Przychodni Leczenia Uzależnień przy ul. Chrzanowskiego 3/5.

Ad.1 Punkt konsultacyjny dla rodziców i nauczycieli działał raz w tygodniu przez dwie godziny . W 2010 r. udzielono 81 porad 48 rodzicom. W 2009 r. udzielono 91 porad 56 rodzicom mającym trudności wychowawcze. Z pomocy punktu skorzystało kilku nauczycieli. Rodzice uzyskali wsparcie emocjonalne i wskazówki dotyczące postępowania z dziećmi w trudnych sytuacjach rodzinnych. Nauczyciele uzyskali porady dotyczące tego, jak pomóc dzieciom, których rodzice nadużywają alkoholu.

Ad.2 Terapia indywidualna dla młodzieży prowadzona była raz w tygodniu przez dwie godziny . W roku 2010 na terapię zgłosiły się 44 osoby w wieku od 15 do 19r. ż. Udzielono im 64 porad. W trakcie spotkań poruszane były tematy dotyczące problemów rodziny, pijących rodziców, ról w rodzinie itp. Kładziono nacisk na zmianę zachowań zagrażających rozwojowi – takich jak palenie papierosów, próby picia alkoholu czy eksperymentowania z narkotykami. Terapia indywidualna przeznaczona jest dla młodzieży pochodzącej z rodzin dysfunkcyjnych.

Ad.3 Szkoła dla Rodziców

Głównym celem zajęć jest wspieranie rodziców i poszerzanie ich kompetencji wychowawczych. Z cyklu „Szkoła dla Rodziców” odbyło się 15 warsztatów, z których

skorzystało 47 osób. Zajęcia odbywały się w trybie spotkań weekendowych - w piątek 4 godziny, w sobotę 6 godzin. Uczestnicy uczyli się mówić o trudnościach i słuchać innych, co pozwoliło im z dystansem spojrzeć na swoje zachowanie i poszukiwać innych niż dotychczas rozwiązań w trudnych sytuacjach.

Ad. 4 Grupa młodzieżowa dla osób eksperymentujących i używających substancji psychoaktywnych.

Formuła grupy zakładała cotygodniowe naprzemienne spotkania psychoedukacyjne oraz uczące alternatywnych form spędzania czasu. Prowadził ją jeden terapeuta. W zajęciach każdej grupy średnio brało udział 6-7 osób wieku od 14-stu do 19-stu lat. Zajęcia psychoedukacyjne odbywały się na terenie PTU przy ul. Chrzanowskiego 3/5, zaś zajęcia alternatywne (sportowe, rekreacyjne i kulturalne) w terenie. W okresie wakacyjnym grupa była zawieszona, wznowiła pracę we wrześniu.

Ad.5 Konsultacje wychowawcze dla rodzin uczestniczących w letnim pobycie

terapeutycznym przeprowadzane były na wniosek rodzin – z terapeutą letniego pobytu. Wzięło w nich udział 15 osób.

W ramach zadania dodrukowano **broszury dla rodziców**. Materiały zawierały informacje nt. właściwych sposobów odnoszenia się rodziców do dzieci oraz uczyły rozpoznawania przez rodziców niepokojących symptomów u dzieci i młodzieży mogących świadczyć o poważnych problemach, w tym uzależnieniach. Broszury przekazano również do Wydziału Zdrowia UM oraz Gdyńskiego Centrum Organizacji Pozarządowych celem dostarczenia ich do świetlic socjoterapeutycznych.

Informacje dotyczące działań związanych z tym zadaniem były zamieszczane w Ratuszu.

Jednym z liderów w zakresie podejmowanych inicjatyw na rzecz środowisk zagrożonych narkomanią na terenie miasta jest Edukacyjna Klinika Centrum Arrupe Poradnia Profilaktyki Uzależnień. Zatrudnia ona specjalistów trudniących się w obszarze psychoprofilaktyki, wychowania i terapii. Celem działania poradni jest wspieranie rodziny, szkoły oraz społeczności lokalnej w radzeniu sobie z problemami wychowawczymi i rozwojowymi dzieci, a także zmniejszenie liczby młodych osób, które używają środków psychoaktywnych bądź popadły w uzależnienia.

Placówka obejmuje opieką całą rodzinę poprzez naukę niezbędnych umiejętności potrzebnych do budowania autentycznej, opartej na miłości i zaufaniu, więzi między

dzieckiem a rodzicem. Istotną rolę w pracy z dziećmi pełni terapia zajęciowa, podczas której dzieci poznają siebie i uczą się pracy w zespole.

W 2010 r. placówka w obszarze profilaktyki II-rzędowej prowadziła następujące formy działań:

➤ Zajęcia indywidualne - konsultacje i porady indywidualne:

Konsultacji udzielono 14 osobom w wieku od 7 do 13 lat, 46 osobom w wieku od 14 do 26 lat oraz 8 osobom w wieku powyżej 26 lat, a także 56 rodzicom w wieku od 32 do 65 lat. Konsultacje dla jednej osoby trwały w zależności od indywidualnych potrzeb beneficjenta od jednego do kilku spotkań. Prowadzone były one przez 6 osób: pedagoga, 2 specjalistów terapii uzależnień oraz 3 psychologów.

➤ Zajęcia terapeutyczne z elementami terapii zajęciowej:

Od października 2010 roku realizowano zajęcia terapii zajęciowej – warsztaty teatralne przeznaczone dla młodzieży zagrożonej uzależnieniem, sprawiającej problemy wychowawcze, przebywającej w gdyńskich domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo – wychowawczych. Spotkania prowadzone były raz w tygodniu w godzinach od 15 do 17, uczestniczyło w nich 5 osób w wieku od 12 do 18 lat. Zajęcia prowadziły 3 osoby: instruktor terapii zajęciowej, psycholog oraz pedagog.

Warsztaty teatralno - terapeutyczne stanowiły swego rodzaju alternatywę, atrakcyjną formą spędzania wolnego czasu, ucząc przy tym współpracy, akceptacji samego siebie oraz wyrażania własnych emocji. Poprzez te zajęcia młodzież mogła sobie uświadomić swoje mocne strony oraz własne możliwości, które może później wykorzystać w codziennych relacjach z rówieśnikami. Warsztaty pełniły również funkcję terapeutyczną, poprzez stosowanie różnego rodzaju metod terapeutycznych, takich jak drama czy eurytmia.

➤ Popołudniowy Klub dla Dzieci:

- *Zajęcia grupowe dla dzieci i terapia zajęciowa* odbywały się od stycznia 2010 do grudnia 2010 roku (z wyłączeniem okresu wakacyjnego) z częstotliwością 2 razy w tygodniu w godzinach 15.00 – 17.00. Łącznie wzięło w nich udział 19 dzieci w wieku od 7 do 12 lat z rodzin zastępczych i gdyńskich Rodzinnych Domów Dziecka. Koordynacją projektu zajmował się psycholog, pedagog i instruktor terapii zajęciowej.

Od listopada 2009 r. do chwili obecnej prowadzone są zajęcia terapii zajęciowej dla grupy chłopców pochodzących ze środowisk zaniedbanych społecznie oraz zagrożonych patologią rozwojową. W 2010 roku zajęcia

odbywały się z częstotliwością raz w tygodniu w godzinach od 15 – 17, wyłączając przerwę wakacyjną (lipiec – sierpień). Na warsztaty uczęszczało 9 chłopców w wieku od 8 do 12 lat pochodzących z gdyńskiej dzielnicy Działki Leśne oraz innych okolic Gdyni.

Popołudniowe zajęcia miały na celu przeciwdziałanie i zapobieganie marginalizacji społecznej dzieci pochodzących z rodzin niewydolnych wychowawczo poprzez całościową oraz wszechstronną pracę profilaktyczną z dziećmi i ich rodzinami, a także pomoc w wyrównywaniu deficytów i braków edukacyjnych.

Dzieci uczęszczające na zajęcia „Popołudniowego Klubu dla Dzieci” brały udział w różnych formach terapii zajęciowej, muzykoterapii, zajęciach korekcyjnych, terapii przez teatr, warsztatach psychoedukacyjnych. Miały też możliwość skorzystania z lekcji pływania i zajęć sportowych w Centrum Sportowym „U Jezuitów”. Nasi podopieczni wzięli także udział w dodatkowych imprezach okolicznościowych (Andrzejki, Mikołajki). Celem podejmowanych przez nas działań było również wzbudzenie w dzieciach nowych zainteresowań oraz propagowanie pozytywnych form spędzania wolnego czasu.

Zajęcia „Grupy dla Chłopców” miały na celu odkrywanie jednostkowych umiejętności i talentów, które mogłyby stać się kapitałem na przyszłość, nie tylko w sytuacjach zagrożenia używkami, ale także w karierze naukowej czy zawodowej. Rozwój umiejętności społecznych, takich jak: prośenie o pomoc, asertywne zachowanie, przestrzeganie przyjętych norm postępowania w przestrzeni publicznej, zapewni chłopcom dobre funkcjonowanie w społeczeństwie. Takie umiejętności ułatwiają komunikację i zwiększają szanse sukcesów.

Zajęcia w grupie chłopców miały stworzyć możliwości budowania atmosfery przychylnej wzajemnej wymianie doświadczeń, problemów, pytań. Grupa taka ułatwia kontakt i wzbudza zaufanie. Staje się także źródłem pozytywnych wzorców męskich dla dorastających chłopców. Ponadto, oprócz cotygodniowych zajęć rekreacyjnych czy artystycznych, realizowano cykl spotkań z uczelniami wyższymi. Wizyty w akademiach były dla młodzieży nowym doświadczeniem, które może zainspiruje ją do podjęcia decyzji o studiach.

- *Konsultacje i porady indywidualne dla dzieci i rodziców:*

W okresie od stycznia do grudnia z porad i konsultacji indywidualnych skorzystało 19 rodziców, mieszkańców Gdyni. Konsultacjami objęto również 26 dzieci w wieku od 7 do 13 lat. 13 dzieci uczestniczyło w zajęciach terapii pedagogicznej. Konsultacje prowadzili pedagog i psycholog.

Indywidualne porady, konsultacje dla dzieci i rodziców oraz terapia pedagogiczna wyszła naprzeciw potrzebom podopiecznych poradni. Zintensyfikowano terapię rodzin. Systemowa opieka nad rodziną przy współpracy ze szkołą i kuratorami rodzinnymi przekłada się na niwelowanie złożonych problemów psychologicznych, w tym zaburzonych realizacji rodzic – dziecko.

Zwiększono ilość spotkań z jednym pacjentem.

Ważnym podmiotem w realizacji założeń Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii był Zespół Placówek im. Kazimierza Lisieckiego „Dziadka” w Gdyni. W Zespole funkcjonowały niżej wymienione placówki :

- **OGNISKO WYCHOWAWCZE:**

- zrealizowało zajęcia w 3grupach wychowawczych dla dzieci od 7 roku życia obejmujące: zajęcia z elementami socjoterapii, warsztaty artystyczne (plastyczne, teatralne, taneczne), kulinarne, pracownie multimedialną i warsztat techniczny a także program zajęć sportowych poprzez dostęp do pływalni krytej oraz sali sportowej z wyposażeniem do ćwiczeń siłowych,
- zajęcia indywidualne w formie pomocy w nauce szkolnej na różnych poziomach nauczania, terapii mowy i pisania, wsparcia psychologicznego oraz diagnozy psychologicznej,
- organizację wolnego czasu w okresie ferii zimowych i wakacji letnich poprzez wycieczki i obozy,
- część zajęć m.in. warsztaty filmowe, plastyczne, taneczne, warsztaty techniczne, wyjazdy na spływ kajakowy i częściowo obóz we Wielu zrealizowano w ramach projektów „Artysta, podróżnik i konstruktor w każdym z nas – realizacja Warsztatów Aktywności Twórczej” dzięki współpracy partnerskiej ze Stowarzyszeniem na Rzecz Wspierania Rodzin

„Otwarte Drzwi” oraz dofinansowaniu z funduszu Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (Fundusz Inicjatyw Obywatelskich),

- zorganizowano spotkania stałego Zespołu Ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka; prowadzono stały kontakt z kuratorami, pedagogami szkół i innymi instytucjami.
- zapewniano nieodpłatnie posiłki dzieciom.

Ogółem z pomocy Ogniska Wychowawczego skorzystało 50 rodzin, w tym 61 dzieci. W 26 rodzinach rozpoznano problem uzależnienia od alkoholu, a w 1 rodzinie problem narkotykowy. W przypadku dzieci jest to współuzależnienie.

- **SPECJALISTYCZNA PLACÓWKA WSPARCIA DZIENNEGO:**

- Zajęcia zrealizowano w 2 grupach socjoterapeutycznych dla młodzieży w wieku gimnazjalnym obejmujące socjoterapię, warsztaty artystyczne, warsztaty techniczne a także program zajęć sportowych poprzez dostęp do pływalni krytej oraz sali sportowej z wyposażeniem do ćwiczeń siłowych,
- prowadzono zajęcia indywidualne w formie pomocy w nauce szkolnej na różnych poziomach nauczania, terapii mowy i pisania, wsparcia psychologicznego oraz diagnozy psychologicznej,
- zorganizowano spotkania stałego Zespołu Ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka; prowadzono stały kontakt z kuratorami, pedagogami szkół i innymi instytucjami.
- zapewniono organizację wolnego czasu w okresie ferii zimowych i wakacji letnich poprzez wycieczki i obozy m.in. spływ kajakowy Raspudą, obóz socjoterapeutyczny w Wielu,
- utworzono 4 grupy pracujące z małymi dziećmi od 3 do 6 r.ż. i ich rodziców metodą ruchu rozwijającego; w każdej grupie zorganizowano cykl 12 spotkań warsztatowych. Utworzono również 2 grupy terapeutyczne dla młodzieży gimnazjalnej, w których zajęcia odbywały się 1 raz w tygodniu w okresie od września 2009 r. do czerwca 2010 i od stycznia do grudnia 2010 r. W grudniu 2010 r. ruszyła grupa psychoedukacyjna, której zajęcia odbywają się jeden raz w tygodniu w cyklu 16 spotkań.

W 2010 r. z pomocy Specjalistycznej Placówki Wsparcia Dziennego skorzystało w grupach socjoterapeutycznych 40 dzieci z 36 rodzin w grupach terapeutycznych 24 osoby, w grupach ruchu rozwijającego 34 osoby.

- SPECJALISTYCZNY OŚRODEK WSPARCIA DLA OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE (SOW) :

Ośrodek świadczył pomoc ofiarom i osobom uwikłanym w przemoc domową. W 2010 r. z pomocy ośrodka skorzystało 417 osób. W ramach działań ośrodka:

- 27 osób umieszczono w Hotelu dla Osób Doświadczających Przemocy ,
- przeprowadzono 8 interwencji kryzysowych zgłaszając sprawę do sądu, prokuratury i na policję,
- założono 4 Niebieskie Karty ofiarom przemocy
- 261 osób zgłosiło się na konsultacje indywidualne,
- 79 osób skorzystało z terapii systemowej,
- 33 osoby skorzystały z porad prawnych,
- 42 osoby (3 grupy) wzięły udział w warsztatach edukacyjnych pt.: „Szkoła dla Rodziców”
- 18 osób uczestniczyło w terapii indywidualnej.

Ponadto prowadzono oddziaływania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie. Ogółem skorzystało z pomocy 45 osób, udzielono również 107 konsultacji sprawcom przemocy oraz odbyły się 53 spotkania grupowe. Zajęcia w „grupie otwartej” odbywały się w siedzibie MOPS-u w Gdyni przy ul. Grabowej 2 , w grupie zamkniętej – w Gdańsku w Areszcie Śledczym przy ul. Kurkowej 12. Pełny cykl spotkań grupowych ukończyło 11 osób, natomiast 7 osób przerwało udział w programie . Problem narkotykowy rozpoznano w 7 rodzinach .

Na terenie SOW w 2010 r. zorganizowano kilkanaście spotkań z udziałem psychologów, pedagogów, kuratorów, pracowników socjalnych, asystentów i przedstawicieli innych instytucji. Celem spotkań było opracowanie planu pracy na podstawie zebranych informacji oraz wdrożenie strategii działania wobec rodzin znajdujących się w kryzysowej sytuacji.

PUNKT KONSULTACYJNO-DIAGNOSTYCZNY DLA RODZIN I DZIECI Z FAS:

Punkt utworzono 09.09.2010 r. W Punkcie pomoc otrzymują rodziny zagrożone lub dotknięte problemem alkoholowym

Pomoc dla rodzin z problemem narkotykowym, w ramach swojej działalności statutowej ściśle powiązanej z Gminnym Programem Przeciwdziałania Narkomanii oferuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

Ogółem w 2010 r. pomocą społeczną objęto 5 770 rodzin, w których liczba osób wynosiła 11 181. Liczba rodzin z problemem narkotykowym w wymienionej populacji to 19, w tym liczba osób w rodzinie – 24.

Działania prowadzone przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej na rzecz rodzin zagrożonych uzależnieniami to:

1. Uświadamianie problemu narkotykowego w rodzinie z powodu zaprzeczania problemowi uzależnienia lub minimalizowania jego negatywnych skutków na członków rodziny.
2. Motywowanie współzależniowanych członków rodziny do korzystania z terapii i pomocy grup wsparcia.
3. Motywowanie klientów MOPS przez pracowników socjalnych oraz asystentów rodzin w ramach projektu systemowego „Rodzina Bliżej Siebie” do podjęcia terapii i leczenia odwykowego.
4. Motywowanie rodziców do zapisania dzieci do świetlic socjoterapeutycznych.
5. Poradnictwo psychologiczne, prawne i pedagogiczne.
6. Rozpowszechnianie informacji na temat możliwości leczenia i przeciwdziałania (ulotki, informatory, adresy instytucji zajmujących się problemem).
7. Monitoring udziału osób uczestniczących w terapii.
8. Ścisła współpraca z Przychodnią Terapii Uzależnień od Środków Psychoaktywnych i Współzależnienia w Gdyni ul. Chrzanowskiego 3/5 w przypadkach osób mających problemy z uzależnieniem od narkotyków.
9. Współpraca z kuratorami, zawieranie kontraktów socjalnych, współpraca z pedagogami szkół. W momencie stwierdzenia zaniedbywania obowiązków przez rodziców – występowanie do Sądu Rodzinnego o objęcie rodziny kuratelą.
10. Ośrodek adresuje do rodzin liczne programy o charakterze profilaktycznym. Są to programy, których celem jest promowanie zdrowego stylu życia oraz przekazywanie pozytywnych wzorców spędzania czasu wolnego, m.in.:

- projekt „Czas dla rodziny” przekształcony w „Inhalatornię”- jego zadaniem było przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu rodzin objętych pomocą poprzez wsparcie emocjonalne uczestników podczas cyklicznych spotkań, a także specjalistyczne ukierunkowanie w wychowaniu potomków,
 - prelekcje z lekarzem- cykliczne spotkania mające na celu podniesienie świadomości w zakresie chorób,
 - „Szkoła dla rodzin”- indywidualne konsultacje z pedagogiem w celu rozwiązania problemów wychowawczych z dziećmi, celem podniesienia umiejętności wychowawczych,
 - projekt socjalny „Śladami przodków”- konkurs dot. wykonania w dowolnej technice pracy nt. przeszłości rodziny celem integracji rodzin,
 - projekty dla dzieci i młodzieży poświęcone rozwijaniu zainteresowań, w tym: „Wyjścia edukacyjno-rekreacyjne dzieci i młodzieży”- do Parku Naukowo-Technologicznego oraz nauka jazdy konnej w „Stajni Tara”, „Edukacja poprzez zabawę”- wycieczka do Adventure Park, „Arka Talentów”- oferta zajęć pozalekcyjnych, „Ferie w mieście”, „Lato w Teatrze Muzycznym”- zajęcia dla dzieci, wycieczka do Parku Dinozaurów w Łebie.
 - Projekt „Dni otwarte dla dzieci z dzielnicy”- w Przedszkolu Nr 7 w zajęciach przedszkolnych 2 godziny dziennie uczestniczyło 25 dzieci z dzielnicy Śródmieście,
 - Projekt „Łajba”- program wychowawczy połączony z ofertą zajęć hobbystycznych, kulinarnych, plastycznych, nauki języków obcych oraz uczestnictwo w korepetycjach skierowany do dzieci i młodzieży w wieku 7-20 lat,
 - Organizowanie zabaw okolicznościowych dla dzieci z różnych dzielnic w Gdyni (m.in. Dzień Dziecka, Mikołajki, zabawy karnawałowe) oraz festyny, w tym m.in. Festyn Rodzinny oraz Festyn z okazji Europejskiego Dnia Sąsiada.
11. Współpraca ze stowarzyszeniami oraz innymi podmiotami, które pracują z dziećmi i młodzieżą zagrożoną uzależnieniem wywodzących się z grup wysokiego ryzyka. Należą do nich m.in.:
- Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży „Vitava”,
 - Stowarzyszenie Wspomagania Rozwoju Dzieci w Wiekach Przedszkolnym,
 - Ognisko ZMCH ”Polska YMCA” w Gdyni,
 - Towarzystwo Profilaktyki Środowiskowej „Mrowisko”,
 - Przedszkole Samorządowe Nr 7 w Gdyni,

- Biblioteka Publiczna (Filie),
- Fundacja „Pan Włodek”.

12. Kierowanie uzależnionych od alkoholu podopiecznych Tymczasowego Ośrodka Opiekuńczego do podjęcia terapii odwykowej, w tym szpitalnej, wsparcie ze strony psychologa i terapeuty ds. uzależnień oraz regularne prelekcje i pogadanki na temat zagrożeń chorobowych, ochrony zdrowia oraz utrzymywania higieny osobistej.
13. Doksztalcanie pracowników MOPS (pracowników socjalnych, asystentów rodzin, psychologów) z zakresu pracy z osobą uzależnioną i oferowanych form wsparcia w ramach szkoleń zorganizowanych we współpracy z OPiTU w Gdyni.

3. PROFILAKTYKA III-RZĘDOWA

Profilaktyka III – rzędowa zawiera aspekt leczniczo – rehabilitacyjny. Jest to interwencja po wystąpieniu uzależnienia.

Jej celem jest przeciwdziałanie pogłębiania się procesu chorobowego, ograniczenie szkód zdrowotnych związanych z uzależnieniem oraz umożliwienie osobie leczącej się powrotu do społeczeństwa.

Uzależnienie jest chorobą, która zaczyna się i rozwija bez świadomości zainteresowanej osoby. Można je określić jako działanie szkodzące zarówno danej osobie jak i jej otoczeniu.

Pomoc terapeutyczną, medyczną dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych oraz członków ich rodzin na terenie Gdyni świadczy przede wszystkim Przychodnia Terapii Uzależnień (PTU), będąca w strukturze OPiTU.

W PTU w 2010 zarejestrowano ogółem 790 pacjentów, w tym:

pacjenci uzależnieni : **440** (368 w 2009), w tym 256 po raz pierwszy, w tym 90 kobiet
 pacjenci współuzależnieni : **350** (260), w tym po raz pierwszy 282 osoby

Udzielono ogółem 3313 (2816) porad indywidualnych, w tym:

- dla uzależnionych : **2189** (1955) - dla współuzależnionych : **1124** (861)

Udzielono ogółem 841 (994) świadczeń grupowych, w tym

- dla uzależnionych : **602** (616) -dla współuzależnionych : **239** (378).

Tab. nr 10: Porównawcze dane statystyczne dotyczące osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych i współuzależnionych leczonych w Przychodni Terapii Uzależnień.

	KATEGORIA	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010
I	Liczba zarejestrowanych Uzależnionych	337	368	440
A	po raz pierwszy	188	176	256
B	Kobiet	75	76	90
II	Liczba zarejestrowanych współuzależnionych	232	260	350
A	po raz pierwszy	168	198	282
B	Mężczyzn	79	55	74
III	Łączna liczba zarejestrowanych pacjentów	569	628	790
IV	Ilość przyjęć indywidualnych	2712	2816	3313
a	Specjaliści psychoterapii Uzależnień	1669	2247	2444
b	Instruktor terapii uzależnień	841	419	483
c	Lekarze	202	150	197
A	Dla uzależnionych	1981	1955	2189
B	Dla współuzależnionych	731	861	1124
V	Ilość świadczeń grupowych	1166	994	841
A	Dla uzależnionych	577	616	602
B	Dla współuzależnionych	589	378	239

Źródło: PTU w Gdyni

Z analizy tabeli wynika, iż corocznie systematycznie wzrasta liczba osób zgłaszających się i szukających pomocy w związku z uzależnieniami, dotyczy to zarówno uzależnionych jak i współuzależnionych. Widoczny wzrost liczby zarejestrowanych i leczących się pacjentów związany jest m.in. ze zwiększoną liczbą godz. pracy lekarza, jak i terapeutów. W omawianym okresie czasu liczba udzielonych porad współuzależnionym wzrosła o ok. 400. Liczba świadczeń grupowych dla współuzależnionych zmniejszyła się znacząco, co związane jest ze specyfiką pracy z tą grupą osób, które są bardziej zainteresowane poradami i terapią indywidualną.

W 2010 roku w PTU działały następujące grupy:

- grupa psychoedukacyjna dla osób uzależnionych,
- grupa terapii pogłębionej dla osób uzależnionych,
- grupa psychoedukacyjna dla rodzin osób uzależnionych,
- grupa psychoedukacyjno-problemowa dla rodzin osób uzależnionych.

W 2010 roku w ramach całościowej terapii dla osób uzależnionych i współuzależnionych w PTU przeprowadzono **8** maratonów terapeutycznych. Dla osób uzależnionych zrealizowano **6** maratonów (podstawowy program terapii- 3, pogłębiony-3). Dla osób współuzależnionych **2** maratony. Tym samym udzielono **69** dodatkowych świadczeń grupowych.

❖ Równie istotną rolę w terapii uzależnionych jak i współuzależnionych na terenie Gdyni pełni Edukacyjna Klinika Centrum Arrupe Poradnia Profilaktyki Uzależnień.

W roku ubiegłym poradnia objęła pomocą łącznie 351 osób, w tym indywidualną 275 osoby, a grupową 76 osób, zamieszkałych bądź uczących się na terenie miasta Gdynia i okolic, w tym 68 dzieci, młodzieży od 14 do 26 roku życia – 138 osób oraz 145 osób dorosłych (II i III – rzędowa).

Od 4 lutego do 31 grudnia 2010 roku prowadziła następujące działania:

-Terapia indywidualna:

W okresie realizacji zadania objęto terapią indywidualną 49 osoby w wieku od 14 do 26 lat oraz 4 osoby w wieku powyżej 26 lat używających lub uzależnionych od narkotyków.

Objęto również terapią 53 rodziców lub osób bliskich (żony, rodzeństwo), którzy zgłaszali się z problemem zagrożenia uzależnieniem lub uzależnienia w rodzinie. Wiek odbiorców wynosił od 27 do 68 lat. W zależności od złożoności problemu zastosowano:

- terapię krótkoterminową - obejmowała 12 – 16 spotkań (do 4 miesięcy),
- terapię długoterminową – ponad 48 spotkań (1 rok).

Terapię prowadziło 2 specjalistów terapii uzależnień i psycholog.

Celem podjętych działań było udzielenie pomocy młodzieży i ich rodzinom w rozwiązywaniu trudnych sytuacji i różnego typu problemów, związanych z poważnymi kryzysami rozwojowymi, wiekiem dojrzewania, używaniem środków psychoaktywnych bądź innymi formami uzależnienia. Celem indywidualnej terapii uzależnień było zaprzestanie sięgania po wszelakie środki psychoaktywne przez pacjenta. Objęcie pomocą terapeutyczną również rodziny młodzieży miało na celu stworzenie środowiska sprzyjającego całościowemu rozwojowi młodego człowieka, aby osoba narażona na

uzależnienie otrzymała odpowiednią pomoc w środowisku rodziny. Rodzice mogli nauczyć się sposobów praktycznego oddziaływania wychowawczego przez zniwelowanie własnych trudności psychologicznych, jak: problemy w komunikacji, brak kontroli impulsów emocjonalnych, nieumiejętność radzenia sobie ze stresem itp. Zajęcia indywidualne obejmowały: konsultacje, poradnictwo, terapię krótko – i długoterminową oraz interwencję kryzysową.

-Zajęcia grupowe/ terapeutyczne dla młodzieży uzależnionej od środków psychoaktywnych:

W zajęciach grupowych uczestniczyło 6 osób w wieku od 18 do 26 lat i 5 osób powyżej 26 roku życia (1 grupa). Zajęcia te odbywały się 1 raz w tygodniu od stycznia do czerwca oraz od października do grudnia. Terapię prowadził Specjalista Terapii Uzależnień.

Zajęcia prowadzone były jako grupa wsparcia dla osób uzależnionych po zakończonej terapii indywidualnej długoterminowej. Celem zajęć była pomoc terapeutyczna ukierunkowana na utrzymanie abstynencji, wspieranie zdolności i stabilizację w funkcjonowaniu indywidualnym, społecznym i rodzinnym poprzez systematyczne spotkania grupowe, gdzie mogli uzyskać pomoc w rozwiązywaniu aktualnych trudności.

VI. PODSUMOWANIE

Raport przedstawia informacje o zagrożeniach, dostępie do leczenia i formach profilaktyki adresowanej do różnych grup odbiorców. Ważnym założeniem jest integrowanie wszystkich podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie narkomanii, zarówno w zakresie ograniczania podaży i niesienia pomocy osobom uzależnionym, jak i w realizacji programów profilaktycznych. Wartością programu jest kontynuowanie działań gwarantujących systematyczność, doskonalenie form pracy i dostępność do usług. Szeroki zakres aktywności, różnorodność i wielość podejmowanych inicjatyw determinują skuteczność zmierzania się z problemami uzależnień. Za szczególnie ważne uznać należy wszystkie obszary działań adresowanych do dzieci i młodzieży, przygotowują one do odpowiedzialnego życia, wspierają w zmierzaniu się z trudnościami, służą kształtowaniu charakterów, uczą kreatywności, wyposażają w umiejętności interaktywne.

Konieczne jest doskonalenie form i poszukiwanie nowych obszarów działań, nieustawanie w ograniczeniu dostępu do środków psychoaktywnych i edukacja o zagrożeniach, jakie niosą.

Opracował zespół:

1. Naczelnik Wydziału Zdrowia – Teresa Marzejon
2. Zastępca Naczelnika Wydziału Zdrowia – Ewa Pinkowska
3. Główny Specjalista – Katarzyna Janiszewska

Nadzór nad opracowaniem:

Wiceprezydent Miasta Gdyni – Ewa Łowkiel